

Samverkan mot antibiotikaresistens

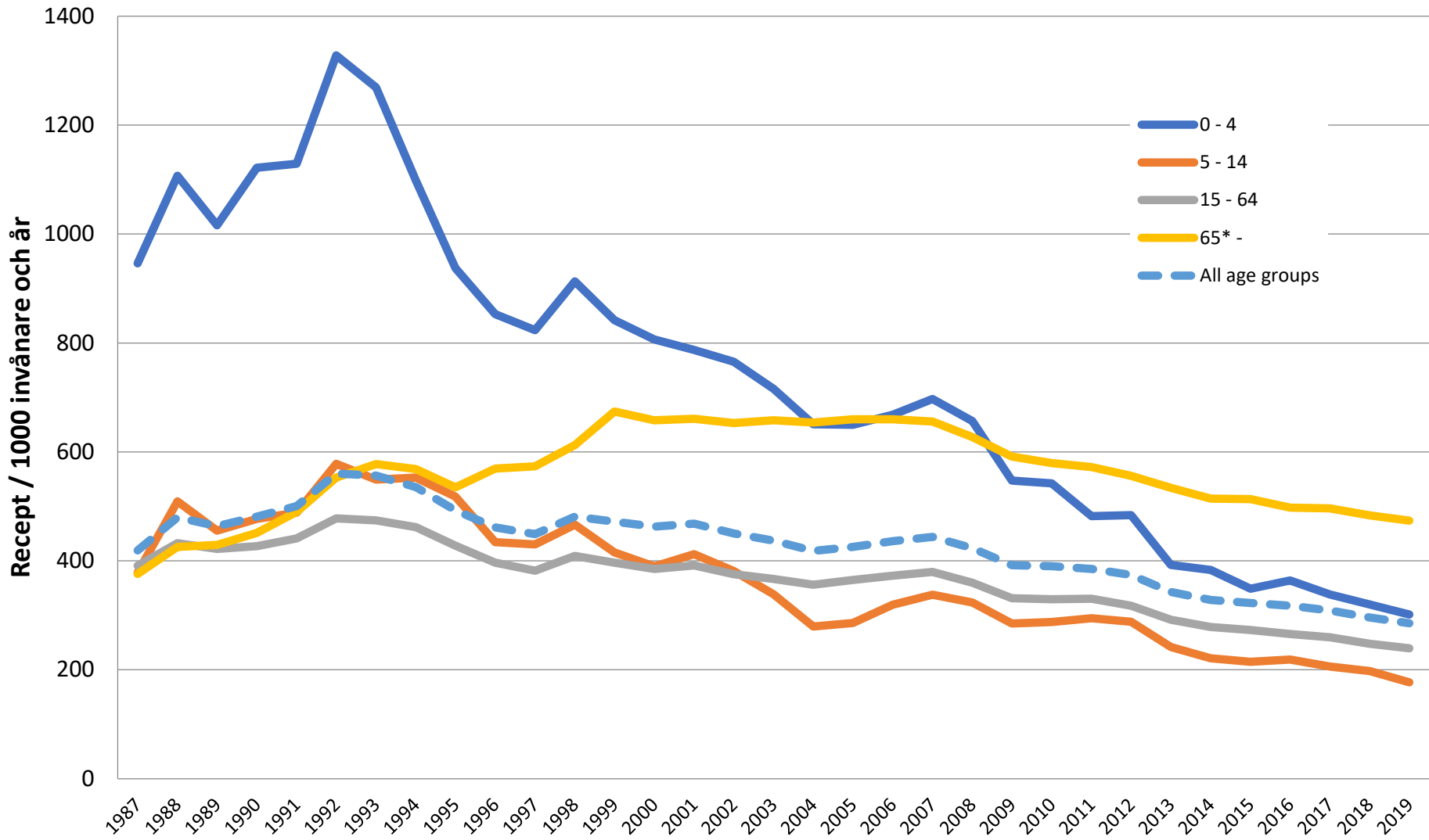
Antibiotikaförbrukning i Stockholms län (SLL)

Årsrapport 2019

Öppenvård, tandvård och sjukhus

Uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och år för olika åldersgrupper i Sverige 1987 - 2019

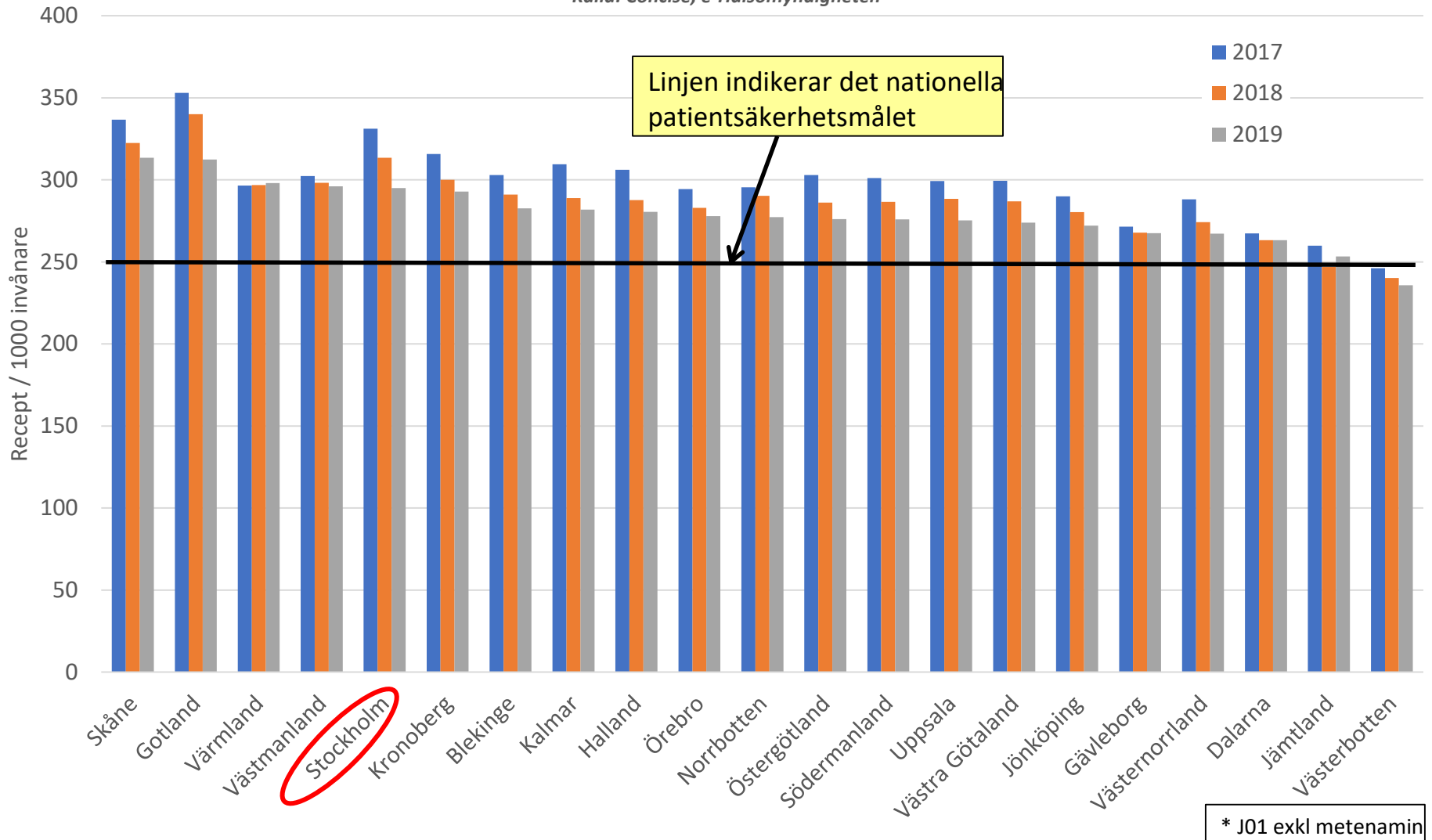
Källa: Apoteket AB och eHälsomyndigheten

2019 sågs en minskning med 3,5 % av uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare i Sverige jämfört med 2018. Minskningen skedde i alla åldersgrupper utom för de allra äldsta (90+).

Uthämtade antibiotikarecept* per 1000 invånare och län 2017-2019

Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

* J01 exkl metenamin

2019 sågs en minskning med 5,9 % av uthämtade antibiotikarecept i Stockholms län jämfört med 2018. På nationell nivå minskade uthämtade antibiotikarecept med 3,5 %. För att nå det nationella målet behöver antibiotikaförskrivningen fortsätta minska i Stockholms län. Stockholms län ligger inte längre högst i landet (295 uthämtade recept per 1000 invånare och år jämfört med Skåne 313 och Gotland 312). Rikssnittet är 286. Västerbotten har uppnått målet.

Öppenvårdsförsäljning antibiotika (J01 exkl metenamin)

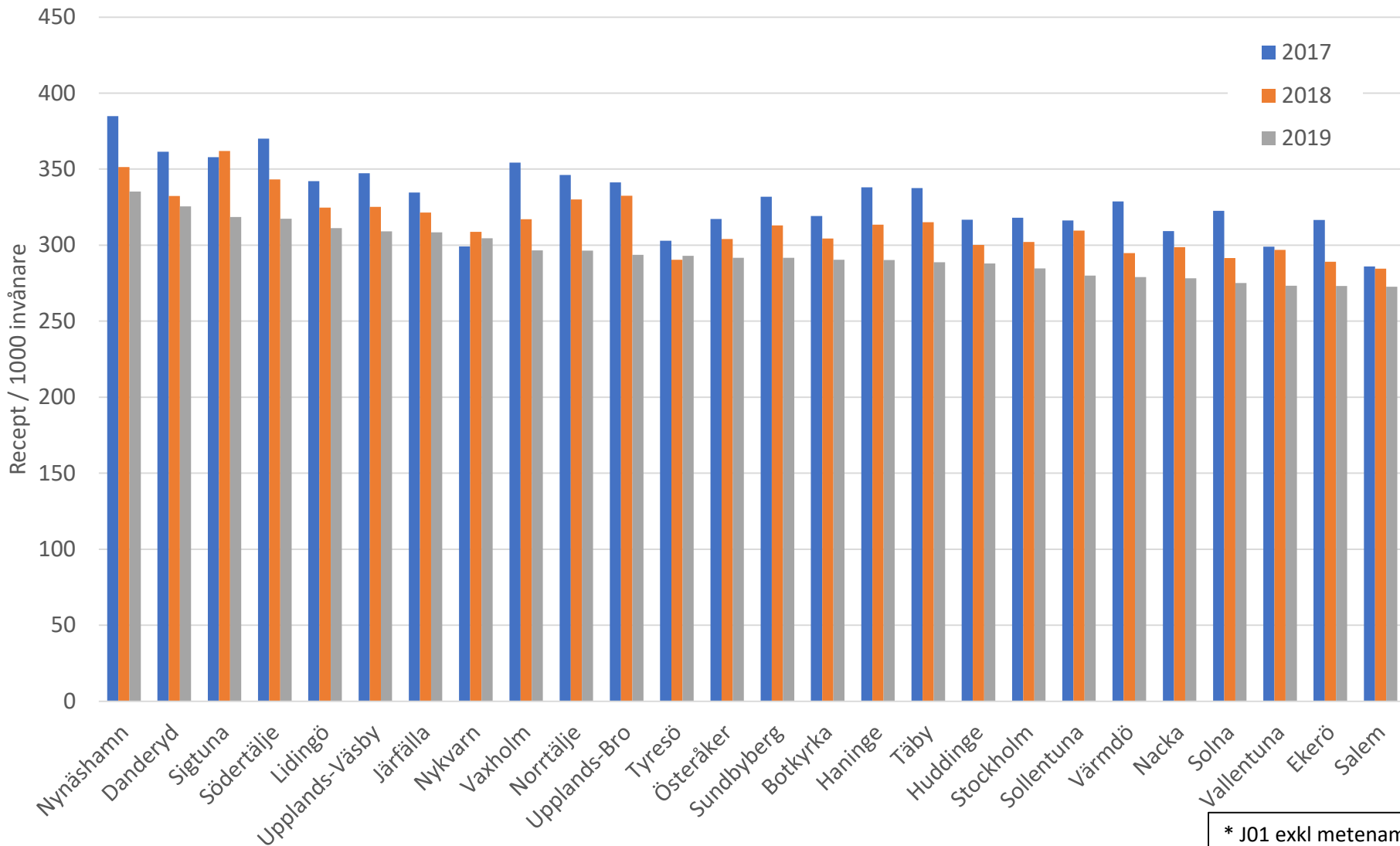
Recept/1000 invånare (beräknat med avrundat värde)

	1 januari 2018 - 31 december 2018	1 januari 2019 - 31 december 2019	Diff	Diff %	1 januari - 31 december 2018	1 januari - 31 december 2019	Diff	Diff %
Skåne	322	313	-9	-3%	322	314	-8	-2%
Gotland	340	312	-28	-8%	340	313	-27	-8%
Värmland	297	298	1	0%	297	298	1	0%
Västmanland	298	296	-2	-1%	298	296	-2	-1%
Stockholm	313	295	-18	-6%	313	295	-18	-6%
Kronoberg	300	293	-7	-2%	300	293	-7	-2%
Riket	296	285	-11	-4%	296	286	-10	-3%
Blekinge	291	283	-8	-3%	291	283	-8	-3%
Kalmar	289	282	-7	-2%	289	282	-7	-2%
Halland	288	280	-8	-3%	288	281	-7	-2%
Örebro	283	278	-5	-2%	283	278	-5	-2%
Norrbottn	290	277	-13	-4%	290	277	-13	-4%
Östergötland	286	276	-10	-3%	286	276	-10	-3%
Södermanland	287	276	-11	-4%	287	276	-11	-4%
Uppsala	288	275	-13	-5%	288	276	-12	-4%
Västra Götaland	287	274	-13	-5%	287	274	-13	-5%
Jönköping	280	272	-8	-3%	280	272	-8	-3%
Gävleborg	268	268	0	0%	268	268	0	0%
Västernorrland	274	267	-7	-3%	274	267	-7	-3%
Dalarna	263	263	0	0%	263	263	0	0%
Jämtland	247	253	6	2%	247	253	6	2%
Västerbotten	240	236	-4	-2%	240	236	-4	-2%

Källa: eHälsomyndigheten

Uthämtade antibiotikarecept* per 1000 invånare och kommun 2017-2019

Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

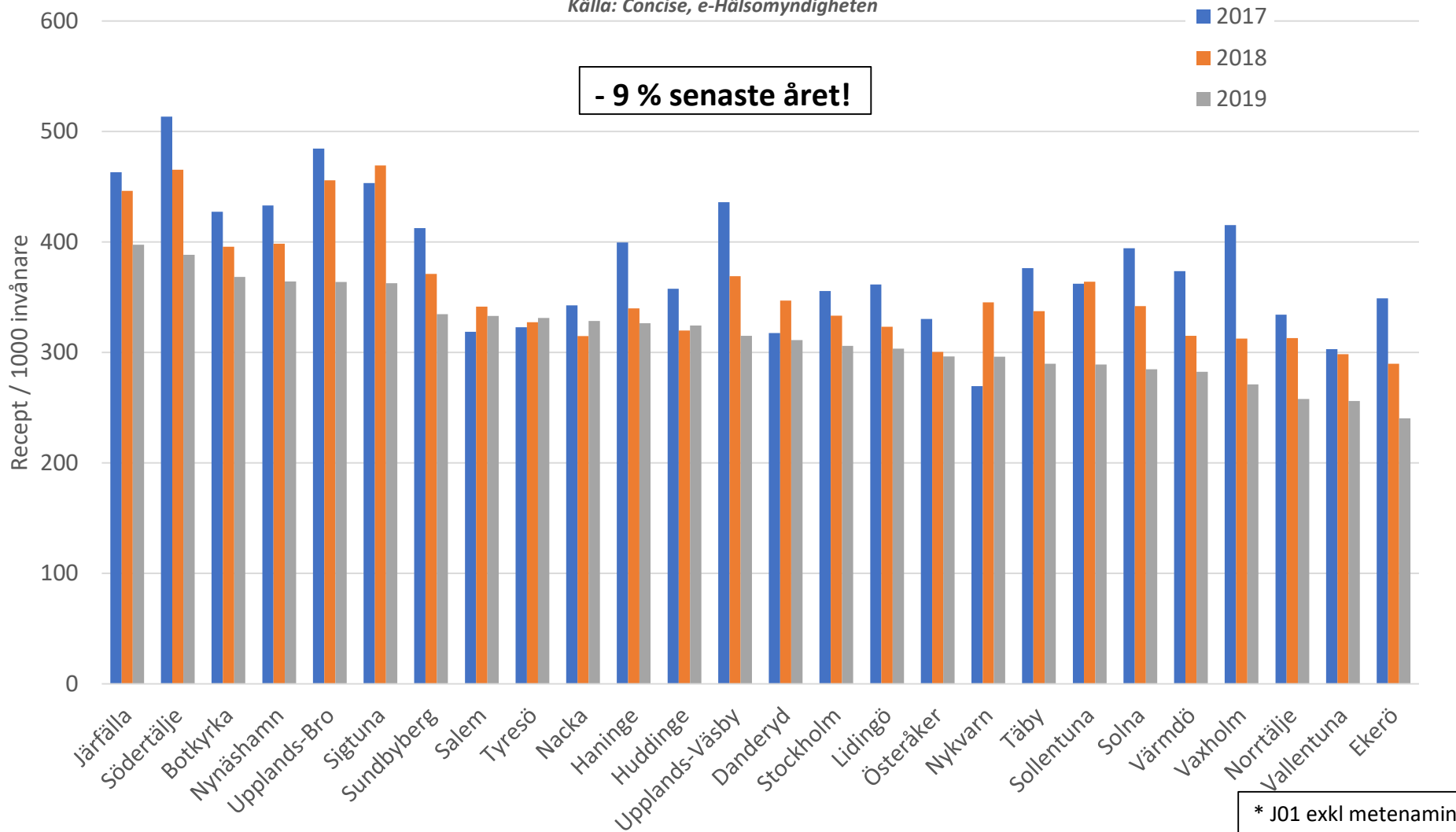
* J01 exkl metenamin

Uthämtade antibiotikarecept minskade med totalt 5,9 % i Stockholms län under 2019 jämfört med 2018. Alla kommuner utom Tyresö minskade. Störst minskning sågs i Sigtuna och Upplands-Bro (båda minskade med 12%). Skillnaderna mellan olika kommuner är mindre nu än tidigare år.

Uthämtade antibiotikarecept* till barn 0-6 år i respektive kommun

2017 - 2019

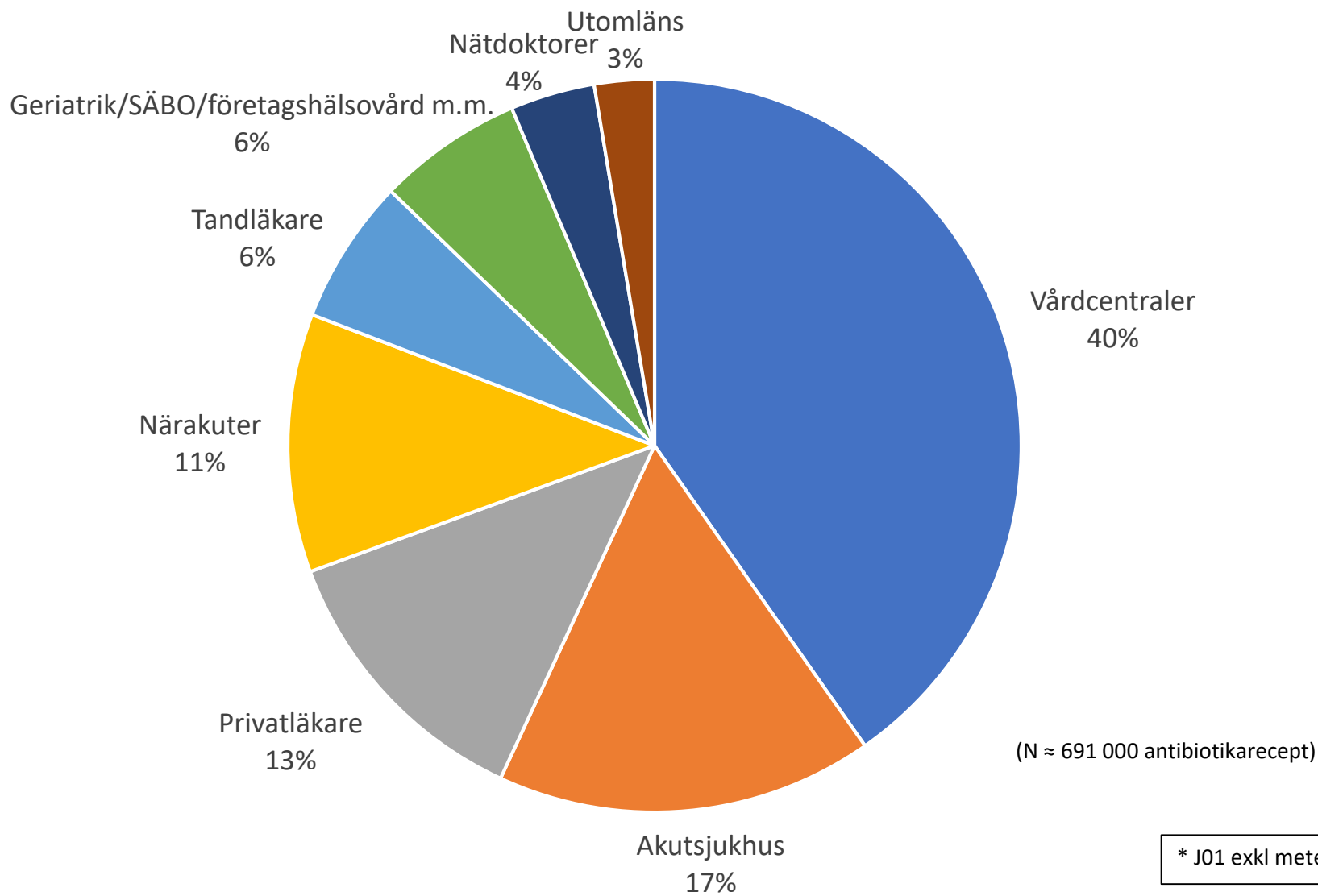
Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

Antalet antibiotikarecept till barn 0-6 år i Stockholms län minskade med 9 % 2019 jämfört med 2018. Sedan 2017 har minskningen i den här åldersgruppen varit nästan 16 %. Det finns inga säkra medicinska förklaringar till de i vissa fall stora skillnaderna mellan kommunerna.

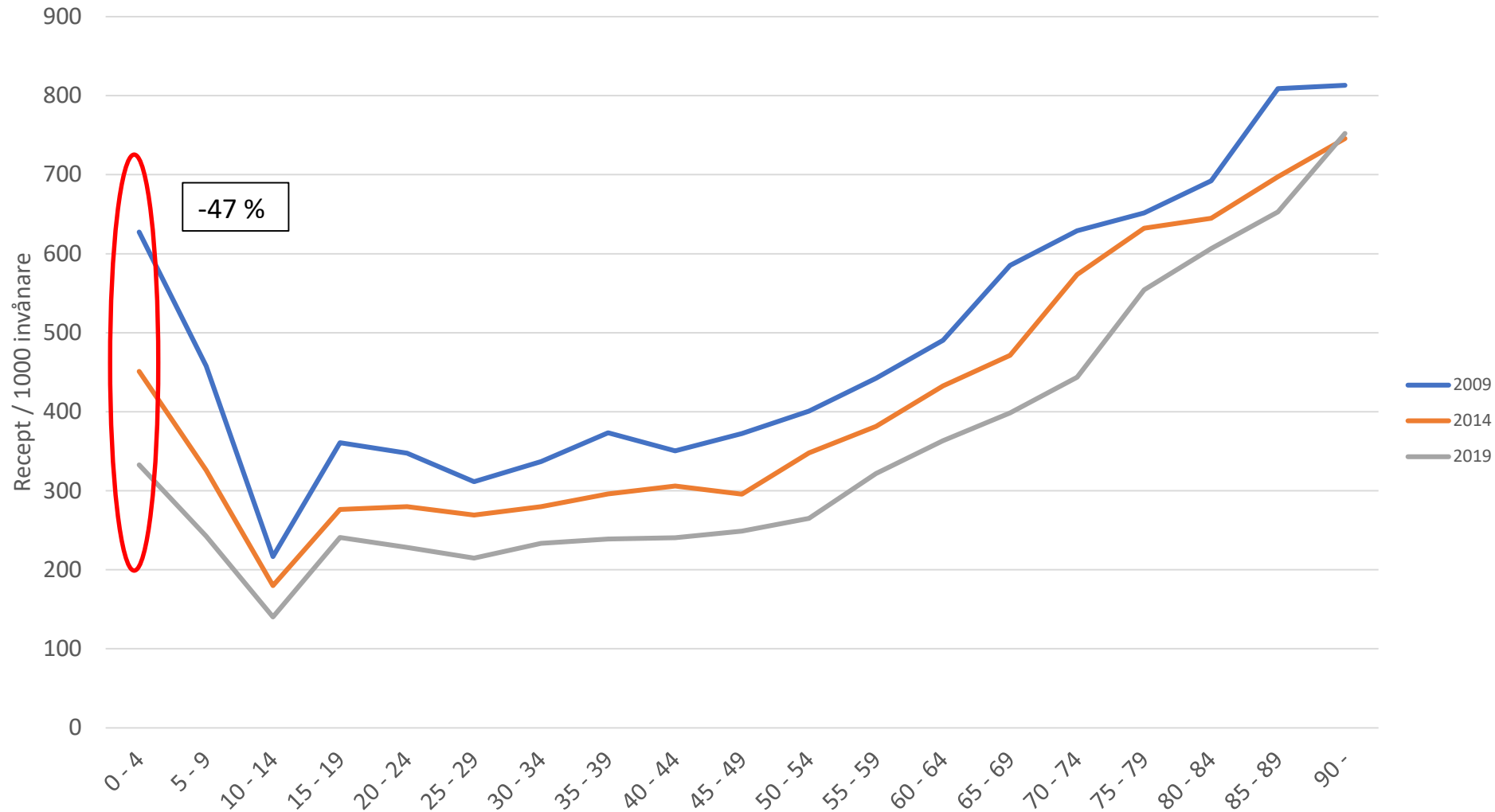
Var fick stockholmarna sina antibiotikarecept* ifrån 2019?

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och åldersgrupp i SLL 2009, 2014 och 2019

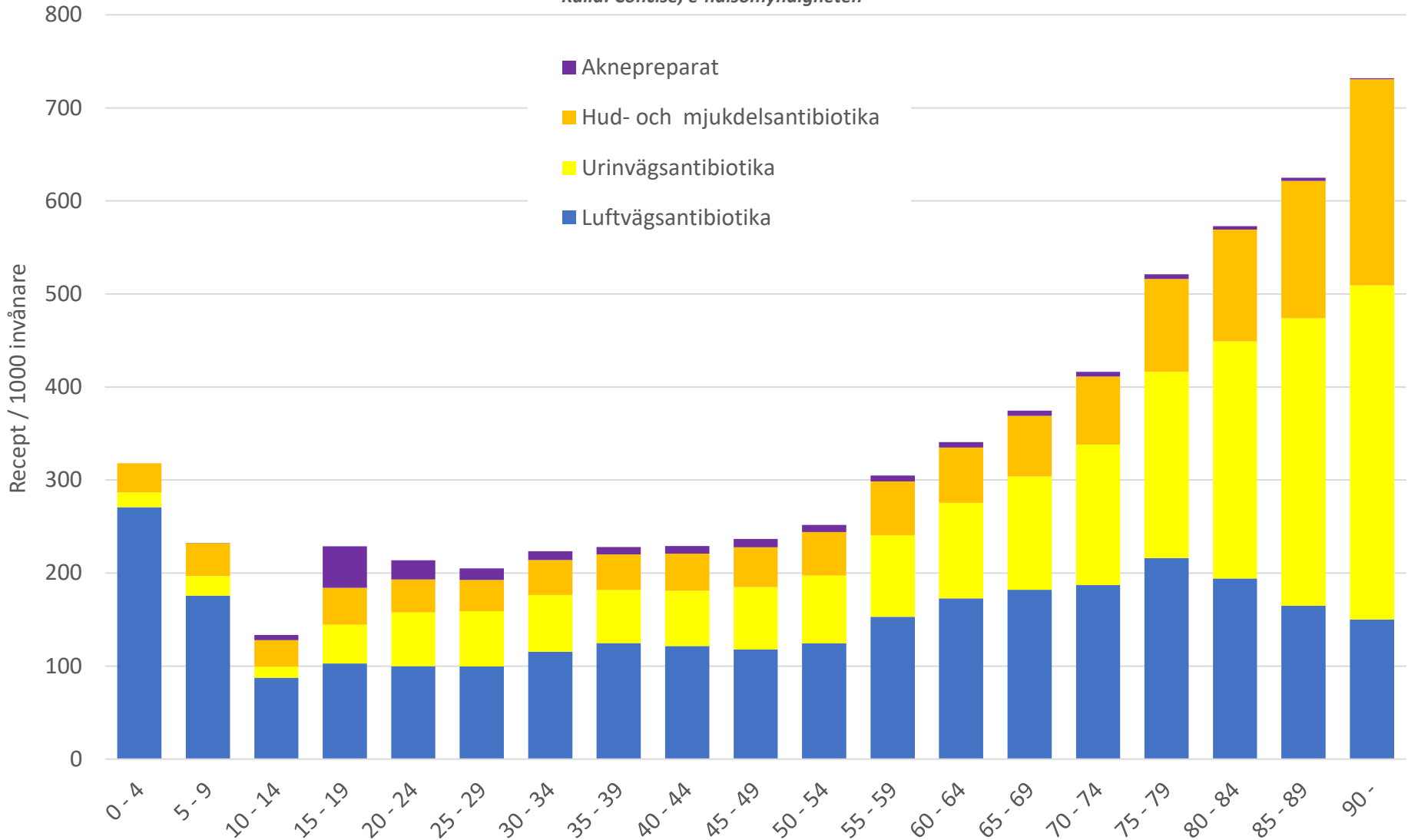
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

Mellan 2009 och 2019 har antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och åldersgrupp särskilt minskat för barn 0-4 år (- 47 %). Minskningen 2019 skedde i alla åldersgrupper utom för de allra äldsta (90+). Sedan 2009 har uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare i länet minskat med hela 31 %.

Uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare och åldersgrupp i SLL 2019

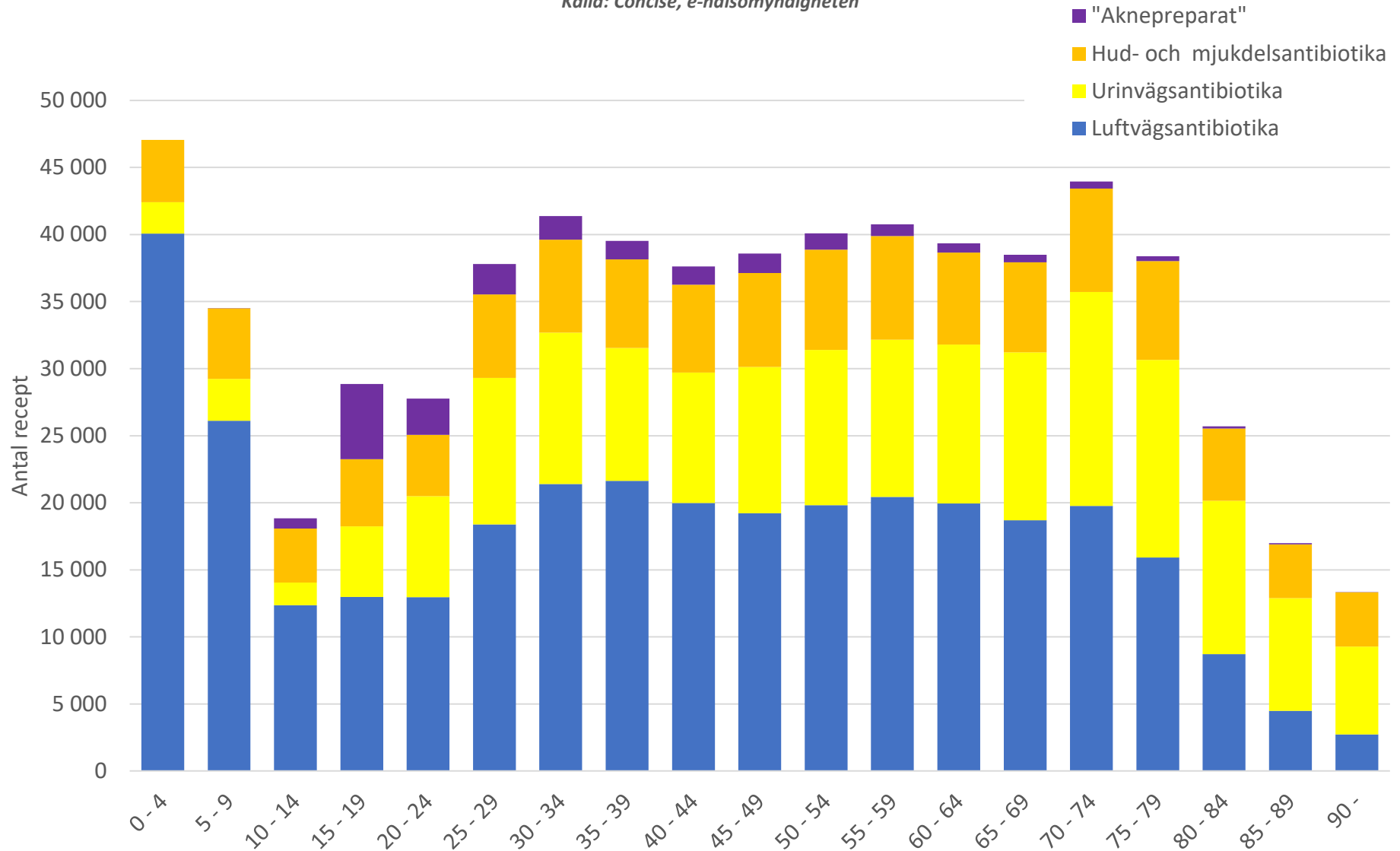
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

De allra äldsta invånarna hämtar ut flest antibiotikarecept per 1000 invånare och åldersgrupp. Luftvägsantibiotika dominerar bland små barn medan nästan hälften av alla antibiotikarecept till de äldsta utgörs av urinvägsantibiotika. De äldsta får även mycket hud- och mjukdelsantibiotika per person.

Uthämtade antibiotikarecept per åldersgrupp i SLL 2019

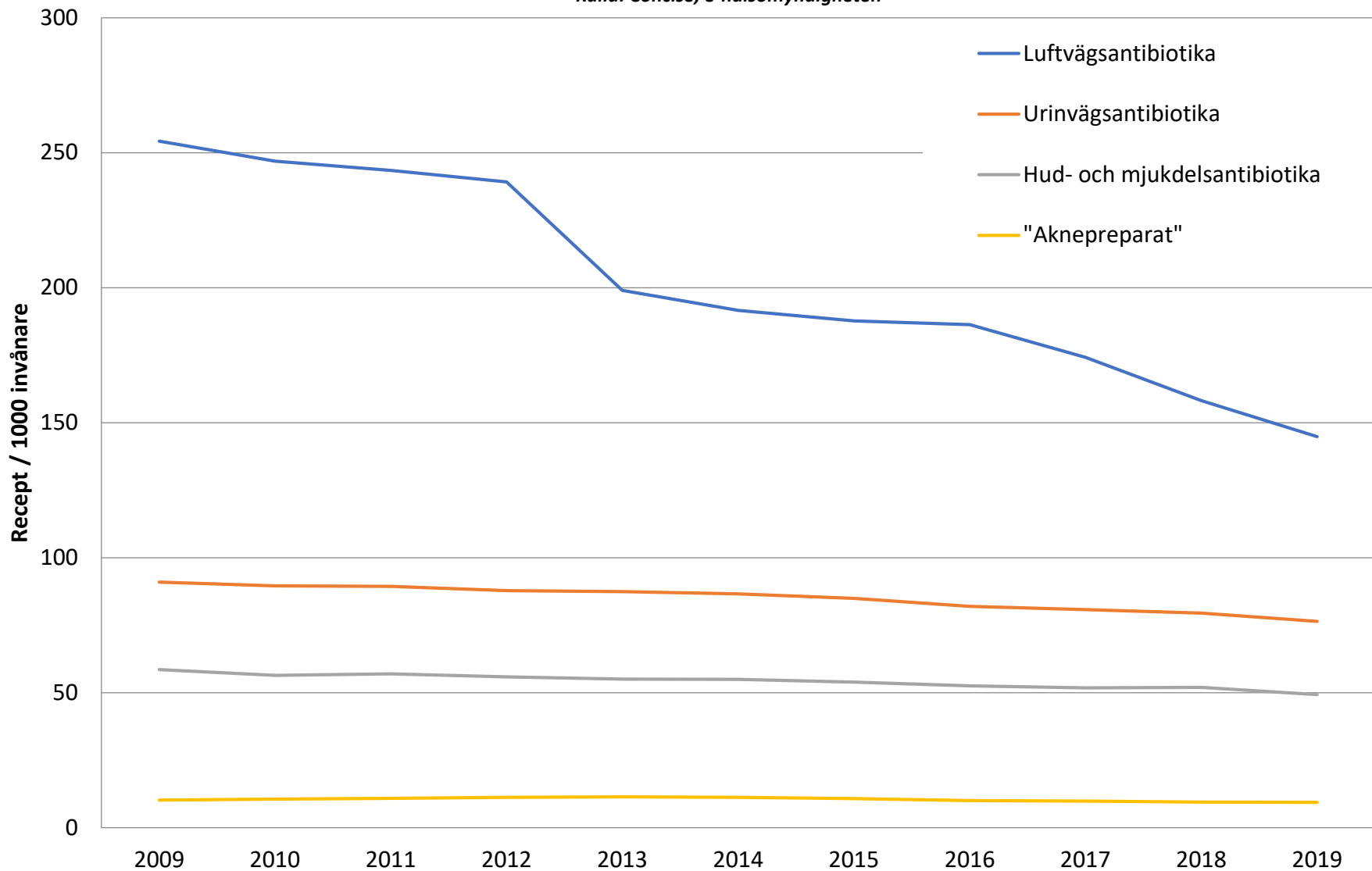
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

Sett till totala antalet uthämtade antibiotikarecept får små barn ändå flest recept. Luftvägsantibiotika dominerar och omfattar 52 % av alla uthämtade antibiotikarecept. De allra äldsta åldersgrupperna innehåller färre individer och därför blir antalet antibiotikarecept till dem heller inte så många.

Olika typer av antibiotika per år till invånare i SLL 2009 - 2019

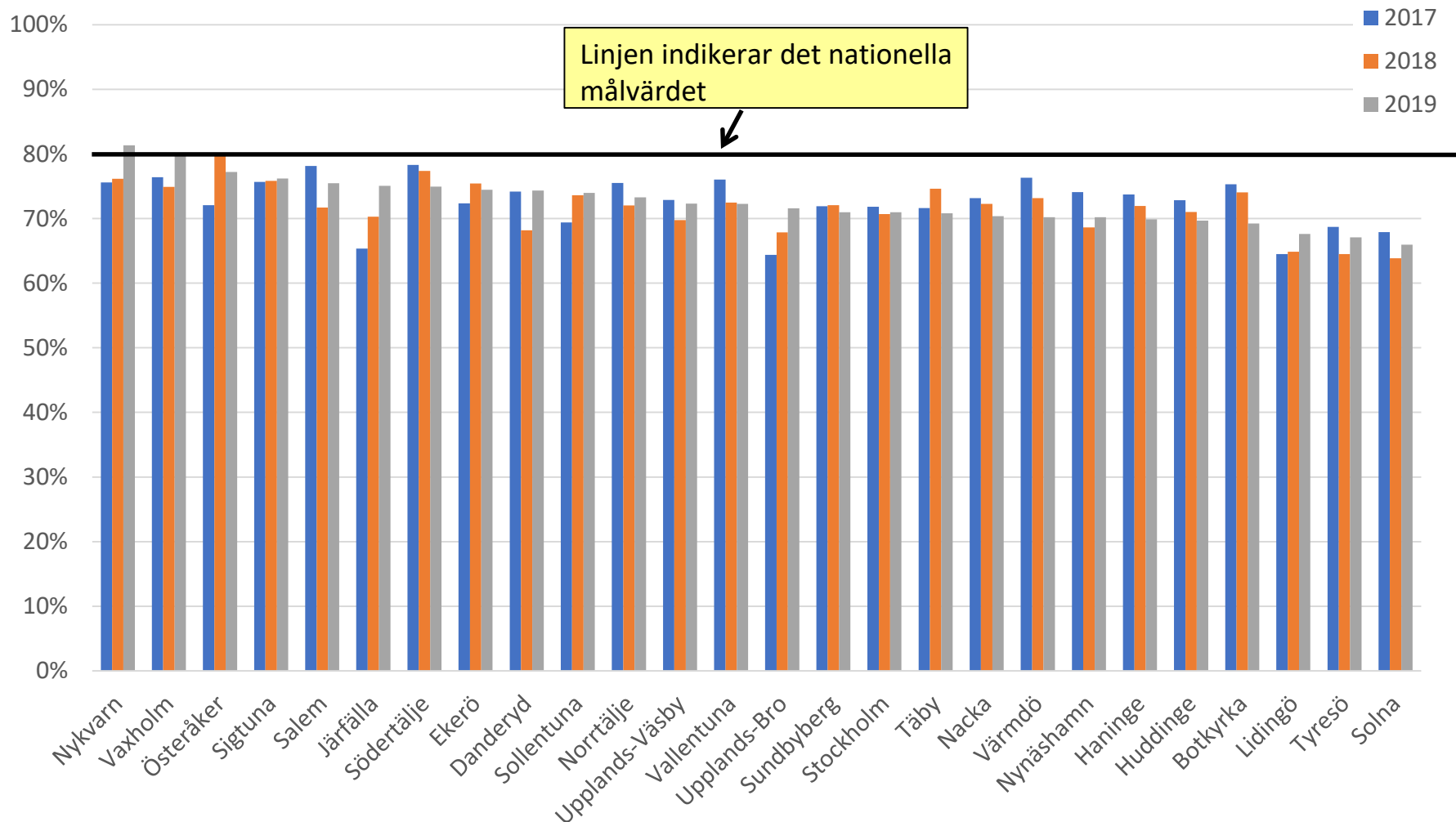
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

Sedan 2009 är det framförallt luftvägsantibiotika som minskat till invånare i SLL. Förbrukningen av övriga antibiotikatyper har också minskat de senaste åren. Under 2019 minskade luftvägsantibiotika med 8,4 %, urinvägsantibiotika med 3,7 %, hud- och mjukdelsantibiotika med 5,1% och aknepreparat med 1,3 %.

Andel PcV av uthämtade luftvägsantibiotika* till barn 0-6 år per kommun 2017 - 2019

Källa: Concise, e-Hälsomyndigheten

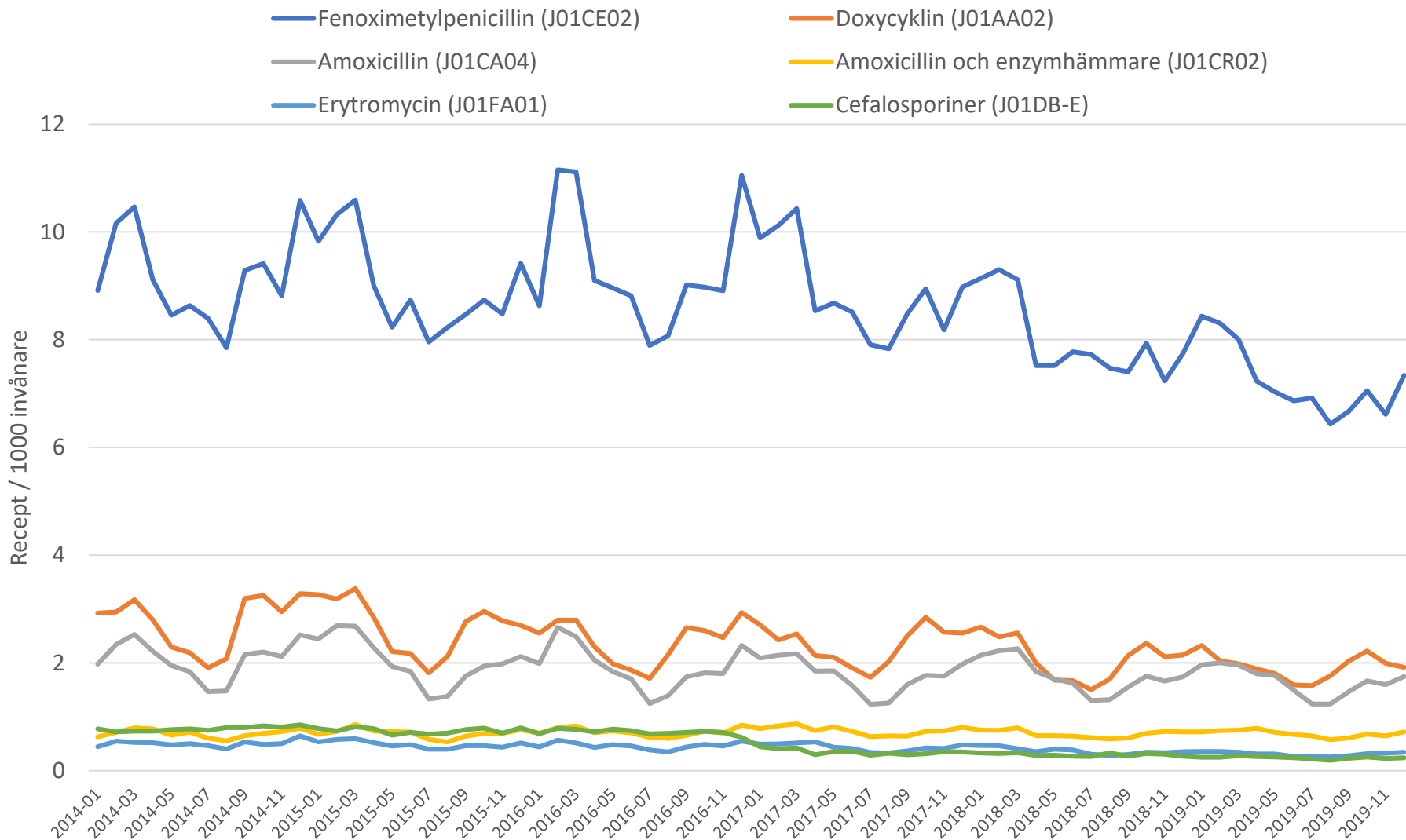

*Som luftvägsantibiotika räknas PcV, amoxicillin, amoxicillin med klavulansyra, cefalosporiner och erytromycin

Andelen PcV av luftvägsantibiotika till barn 0-6 år i Stockholms län minskade något lite till 71,4 % under 2019 jämfört med 71,5 % under 2018. Den totala användningen av luftvägsantibiotika till barn 0-6 år minskade med 9 % under 2018 och då kan det ändå vara rimligt att andelen PcV, som har smalt spektrum, minskar.

Uthämtade luftvägsantibiotika per månad i Stockholms län 2014 - 2019

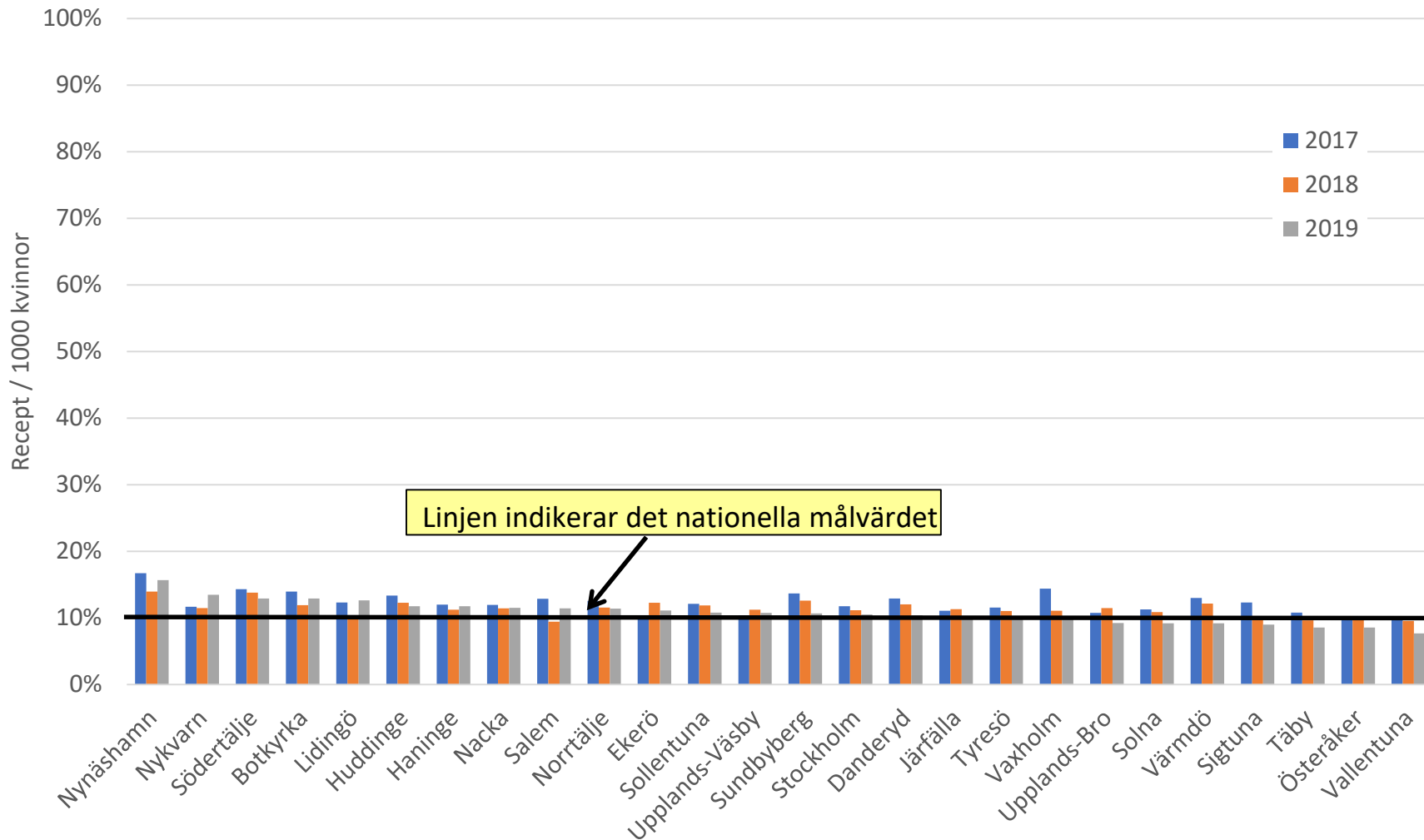
Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

Uthämtade recept på luftvägsantibiotika minskade totalt sett med hela 8,4 % i Stockholms län under 2019 jämfört med 2018. Under 2019 minskade fenoximetylpenicillin (PcV) med 9,4 %, doxycyklin med 7,5 %, amoxicillin med 5,7 %, erytromycin med 15 % och cefalosporiner med 19 % (bland annat beroende på restnoterad cefadroxil-mixtur). Amoxicillin-klavulansyra ökade med 1,0 %,

Andel kinoloner av uthämtade urinvägsantibiotika till kvinnor 18-79 år per kommun i Stockholms län 2017-2019

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

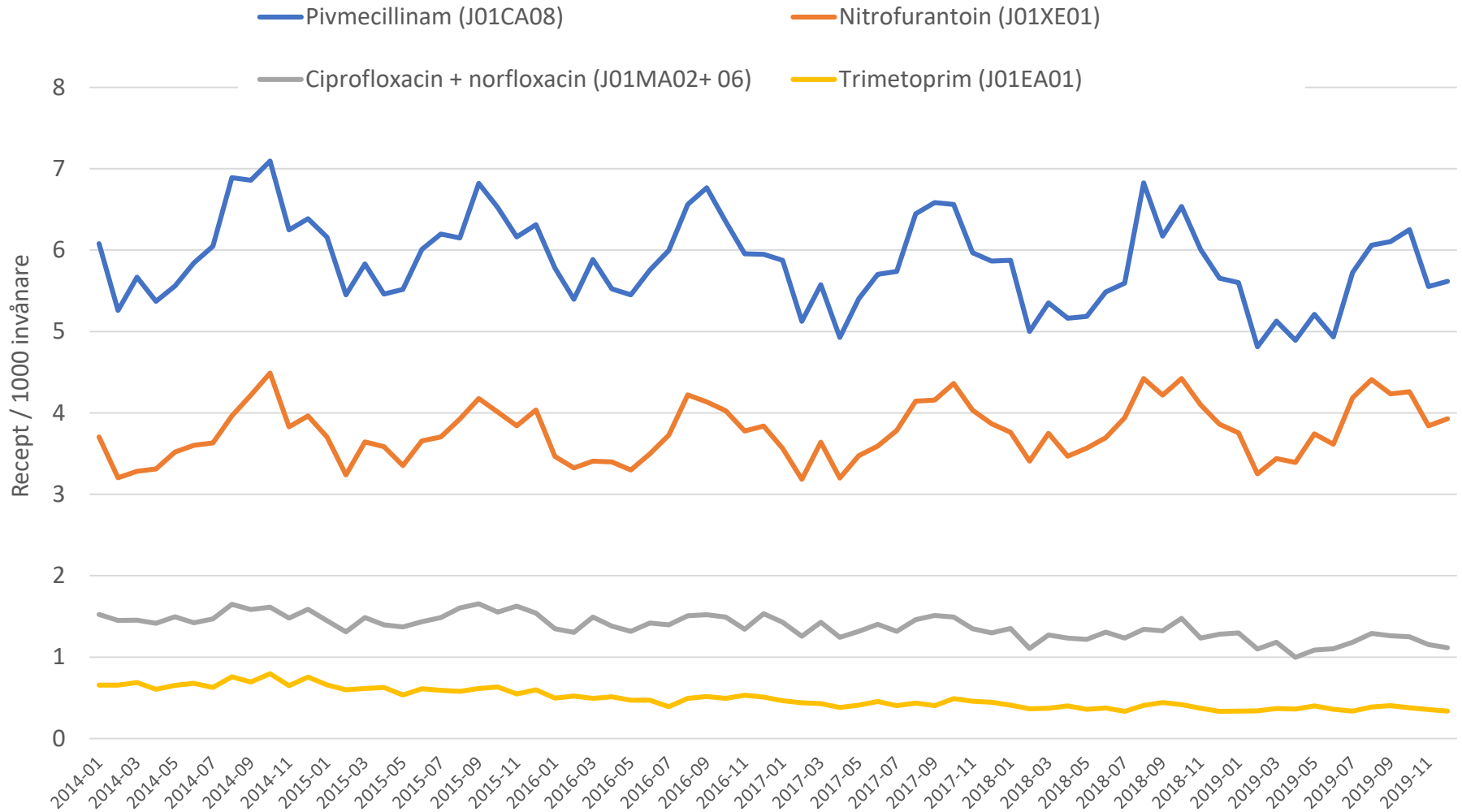
*Som urinvägsantibiotika räknas pivmecillinam, nitrofurantoin, trimetoprim samt kinolonerna ciprofloxacin och norfloxacin

Andelen kinoloner av urinvägsantibiotika till kvinnor i länet låg på 10,8. En minskning från 11,4 % under 2018. Flera kommuner ligger nu nära eller under det nationella målvärdet på max 10 % kinoloner.

Urinvägsantibiotika per månad till kvinnor 18-79 år i Stockholms län

2014 - 2019

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

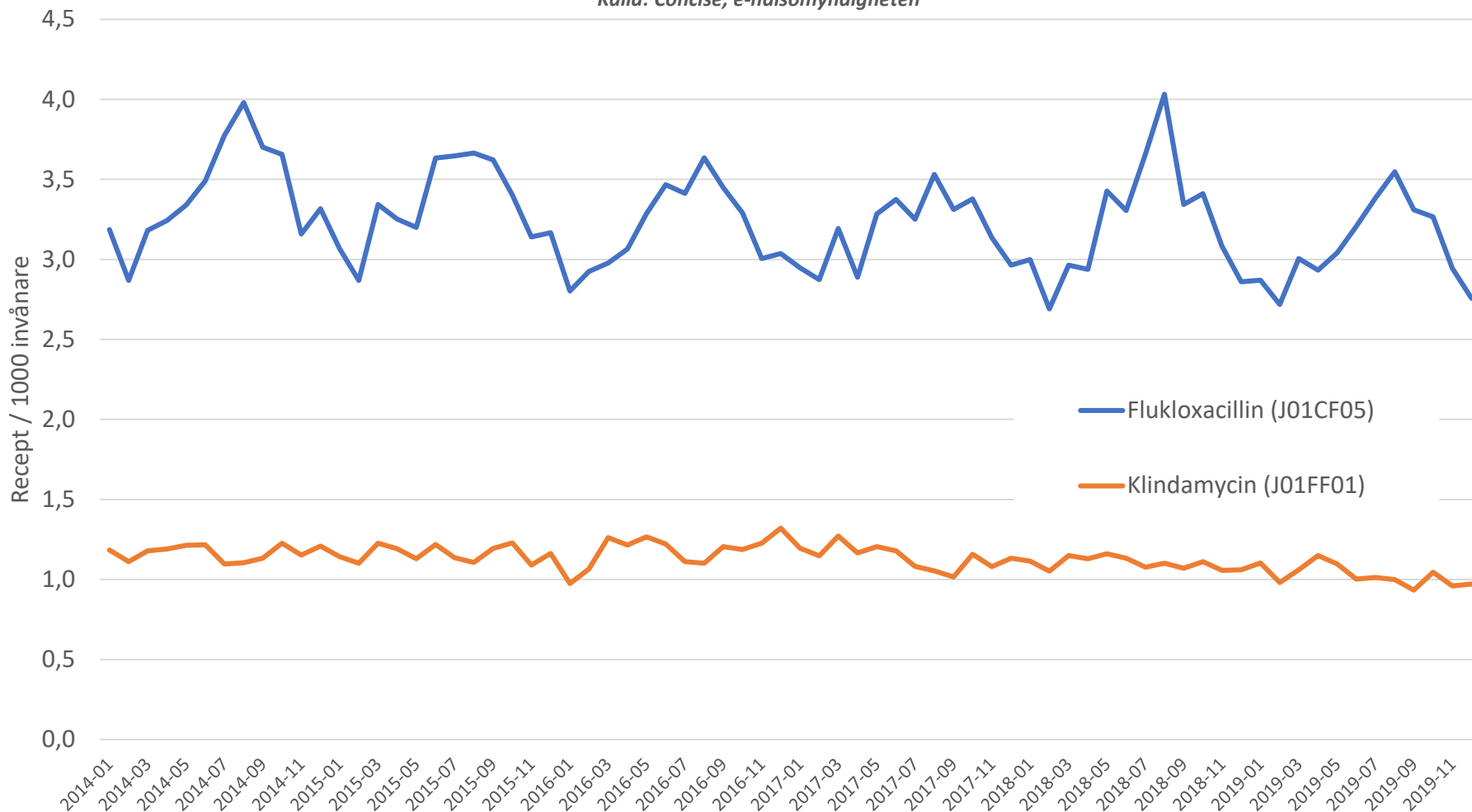

Uthämtade recept med förstahandspreparaten pivmecillinam och nitrofurantoin minskade med 4,3 respektive 1,2 % senaste året. Ciprofloxacin (och norfloxacin) minskade med 8,8 % och trimetoprim med 4,7 %. Urinvägsantibiotika till kvinnor minskade totalt med 3,8 % senaste året.

Uthämtade hud- och mjukdelsantibiotika per månad i Stockholms län

2014 - 2019

Källa: Concise, e-hälsomyndigheten

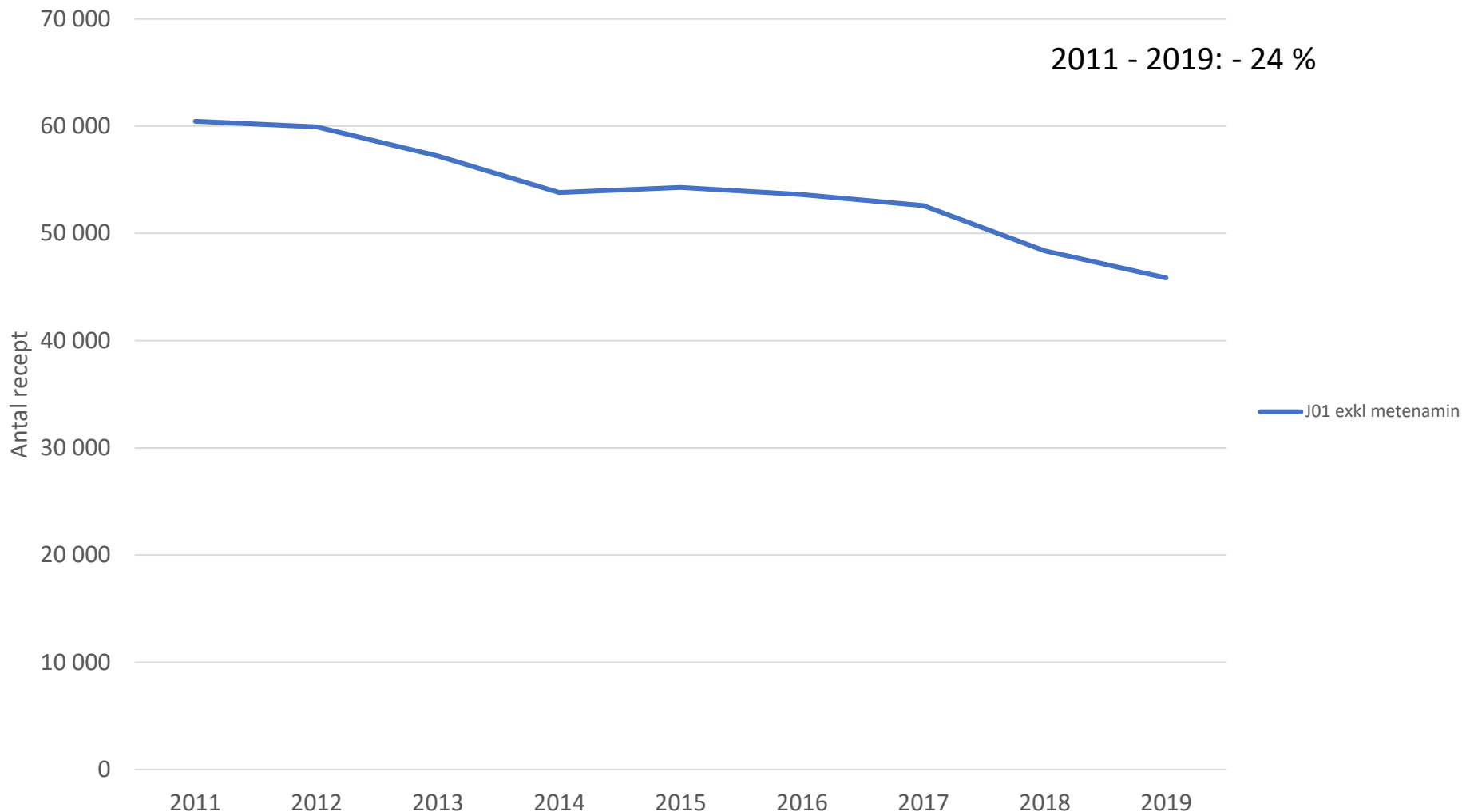
Uthämtade hud- och mjukdelsantibiotika som flukloxacillin och klindamycin minskade med 5,1 % under 2019 jämfört med 2018. Flukloxacillin minskade med 4,5 % och klindamycin med 6,8 %. Man ser tydliga säsongsvariationer för flukloxacillin, men inte för klindamycin.

Antibiotika i tandvården

Recept

Uthämtade antibiotikarecept från tandläkare i Stockholms län till länets invånare 2011-2019

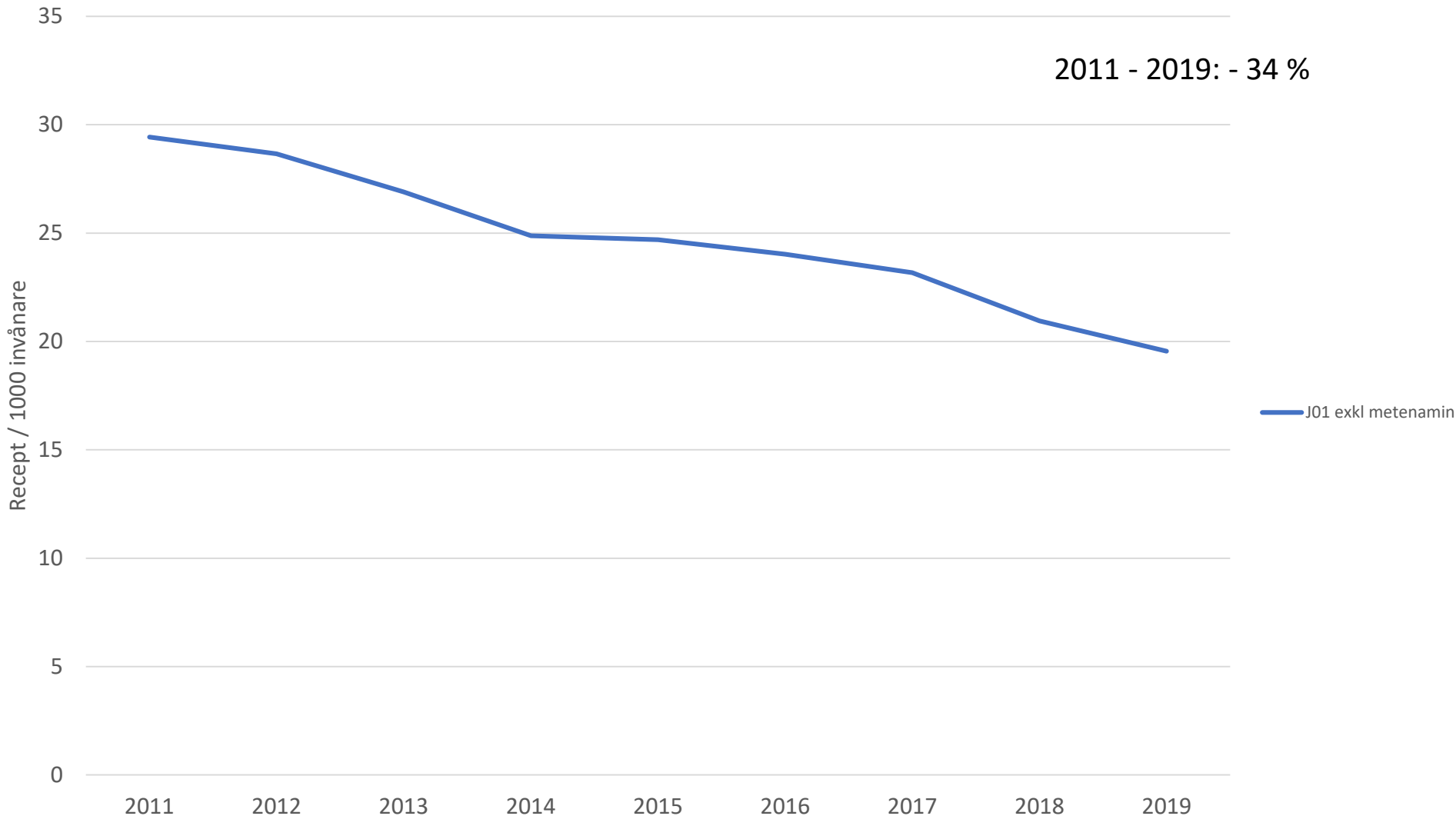
Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat över tid. År 2019 minskade antalet uthämtade antibiotikarecept från tandläkare med 5,2 % jämfört med 2018. Sedan 2011 är minskningen 24 %.

Uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare från tandläkare i Stockholms län till länets invånare 2011-2019

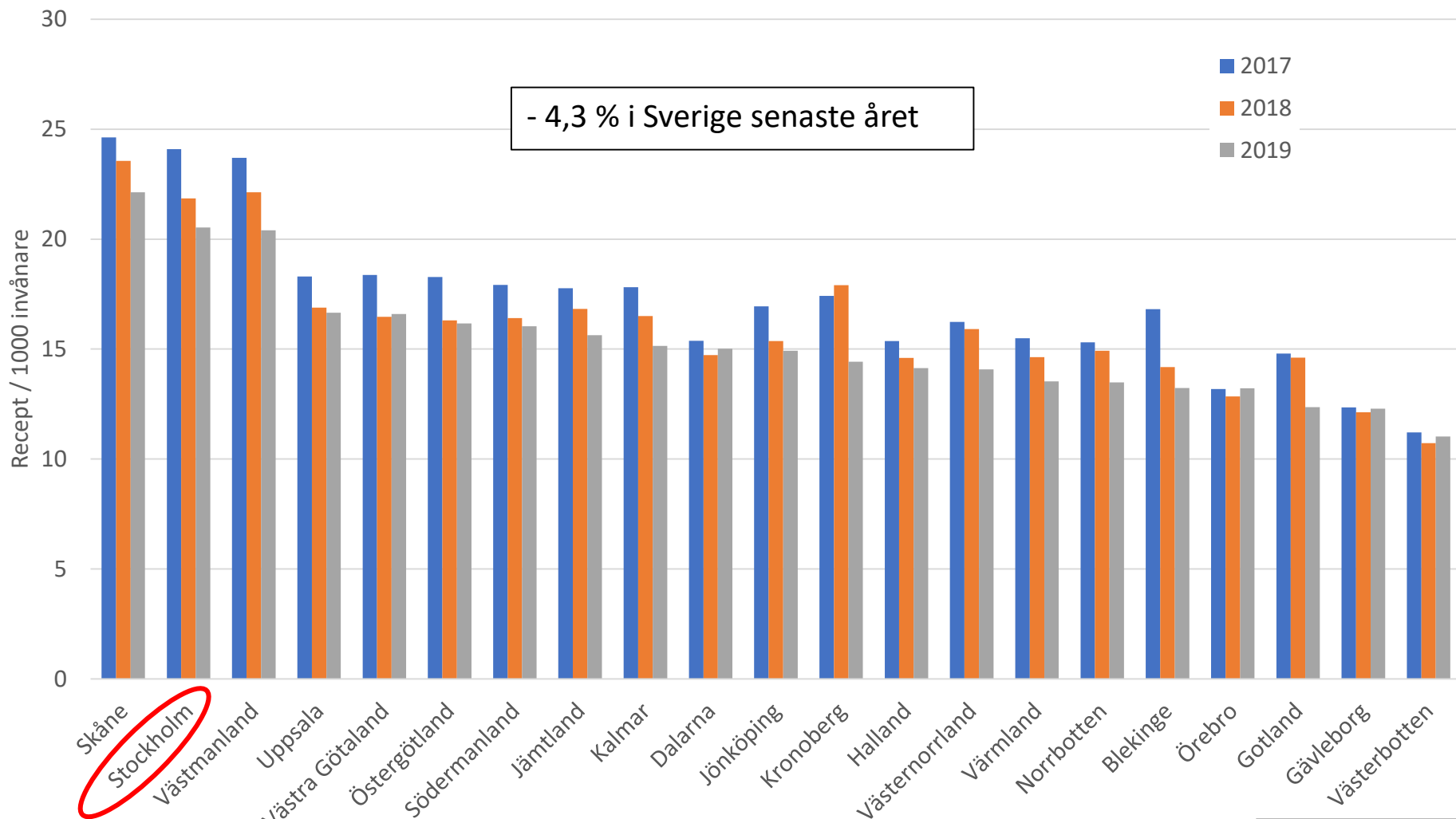
Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare i Stockholms län har minskat stadigt de senaste åren. År 2019 minskade antalet uthämtade antibiotikarecept per 1000 invånare från tandläkare med 6,7 % jämfört med 2018. Sedan 2011 är minskningen hela 34 %.

Uthämtade antibiotikarecept* från tandläkare till invånarna i respektive län

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

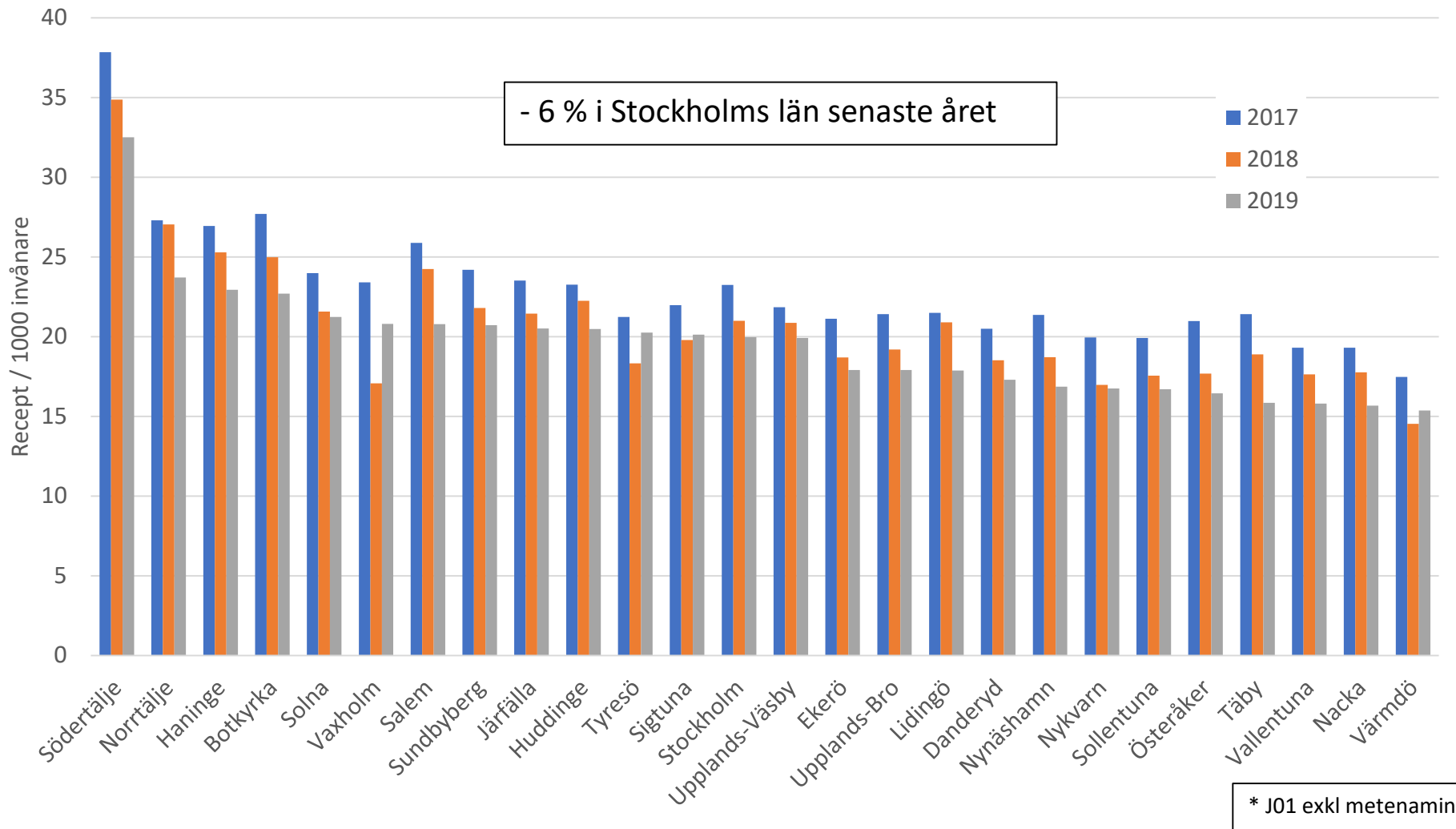

* J01 exkl metenamin

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat i de flesta län senaste åren. År 2019 minskade förskrivningen i Sverige med 4,3 % jämfört med 2018. Invånarna i Stockholms län får förhållandevis mycket antibiotika från tandläkare, men minskningen per 1000 invånare i länet var 6,0 % under 2019.

Uthämtade antibiotikarecept* från tandläkare till invånarna i respektive kommun

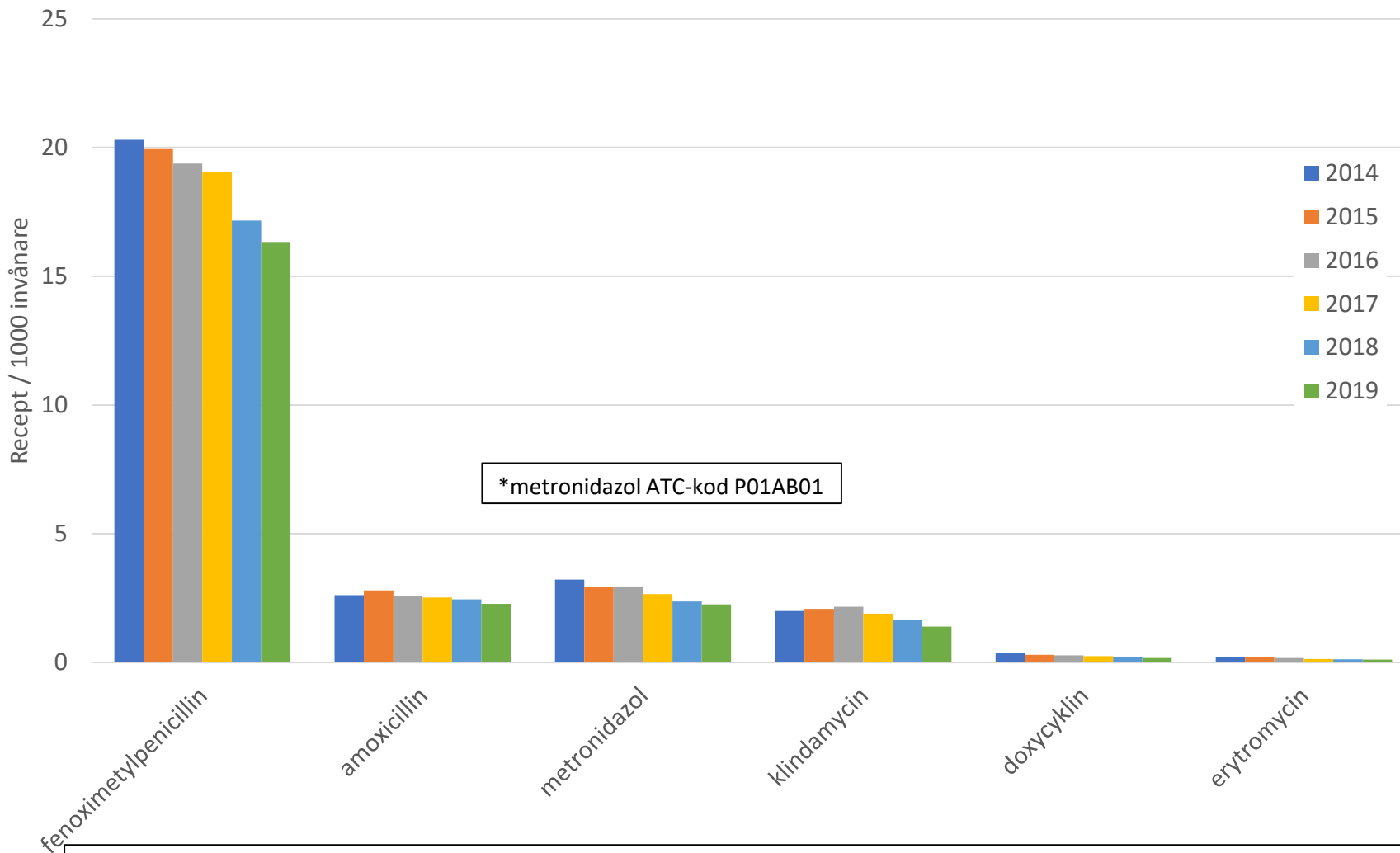
Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Invånarna i Stockholms län får allt mindre antibiotika från tandläkare. År 2019 minskade uthämtade recept med 6,0 % jämfört med 2018. Det är stor skillnad mellan olika kommuner när det gäller hur mycket antibiotika invånarna får från tandläkare. Allra mest antibiotika från tandläkare får invånarna i Södertälje kommun.

Uthämtade antibiotikarecept från tandläkare till patienter i Stockholms län 2014 - 2019

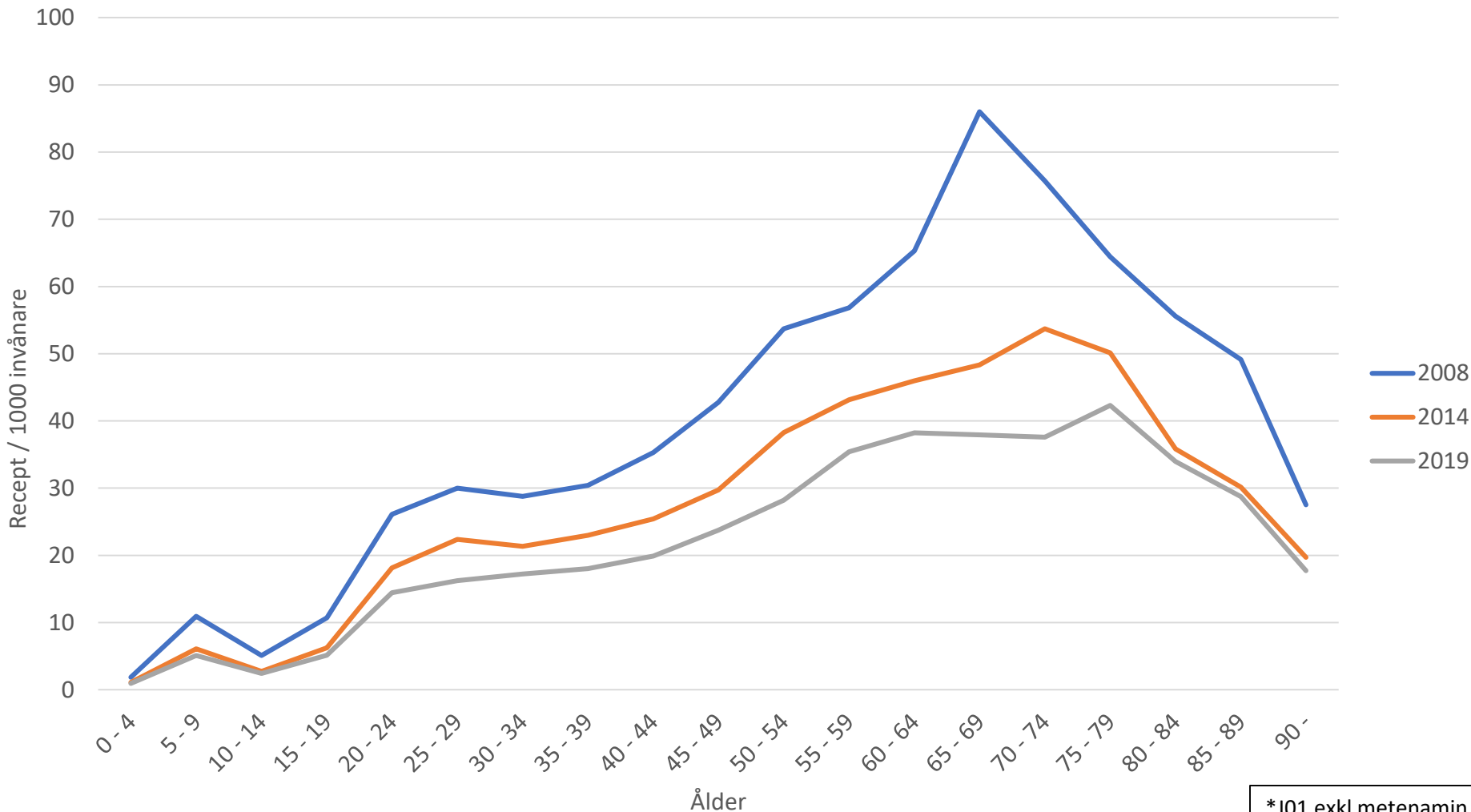
Källa: Concise, eHälsomyndigheten

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat stadigt senaste åren. År 2019 minskade uthämtade antibiotikarecept i länet med 6,0 % jämfört med 2018. Det är framförallt recept med fenoximetylpenicillin (PcV) som har minskat över tid. Mellan 2018 och 2019 minskade PcV med 4,8 %. Glädjande minskar också klindamycin, som endast har en plats vid äkta penicillinallergi inom tandvården.

Uthämtade antibiotikarecept* från tandläkare för olika åldersgrupper i Stockholms län 2008, 2014 och 2019

Källa: Concise, eHälsomyndigheten

*J01 exkl metenamin

Antibiotikaförskrivningen från tandläkare har minskat senaste åren i alla åldersgrupper, men särskilt i åldrarna 65-74 år. Förbättrad tandhälsa i de här åldersgrupperna har stor betydelse. Invånarna i Stockholms län får ändå förhållandevis mycket antibiotika från tandläkare jämfört med övriga landet.

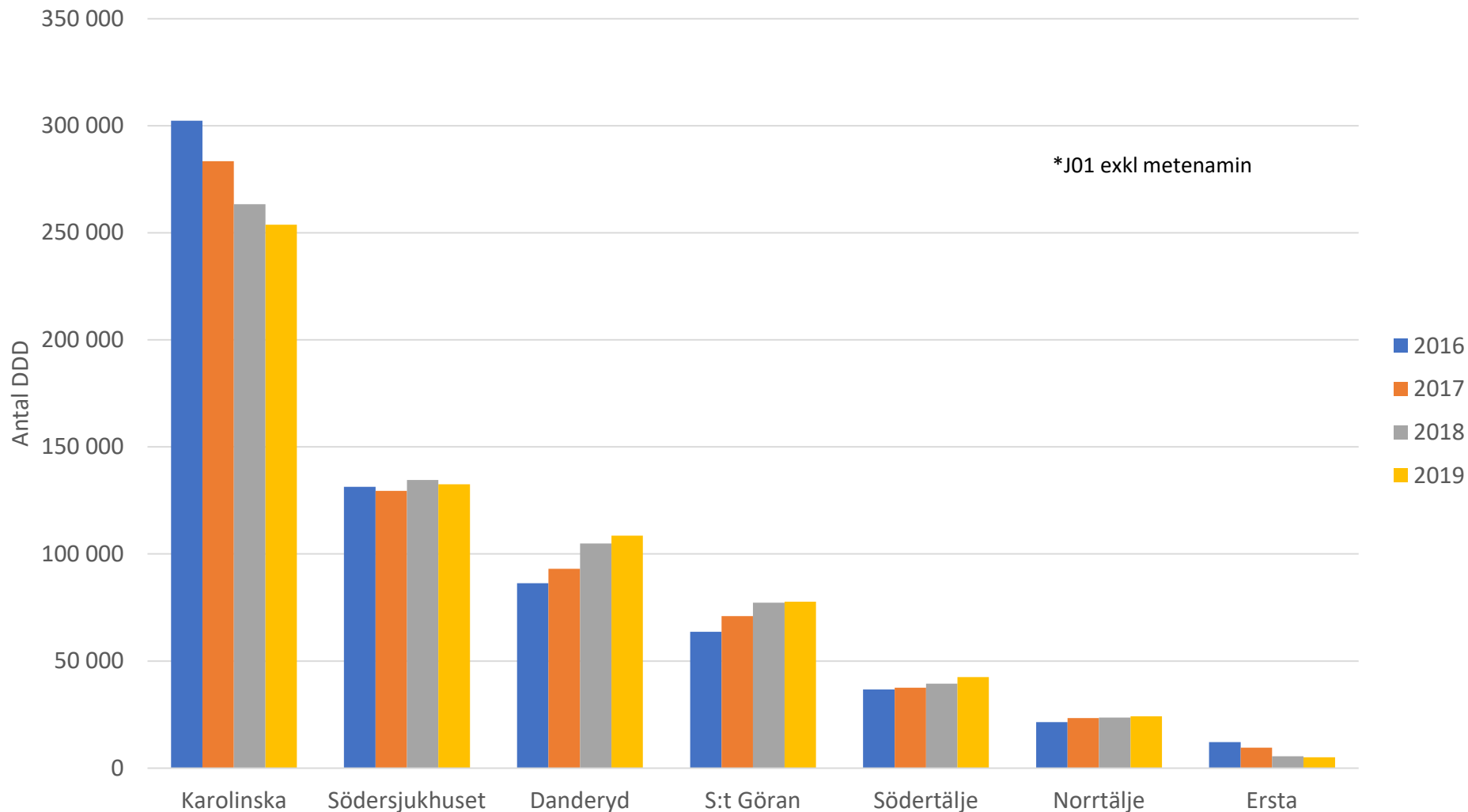
Antibiotika på sjukhus

Rekvisitionsföreskrivning

DDD för antibiotika* på rekvisition per sjukhus

2016 - 2019

Källa: SLL-data

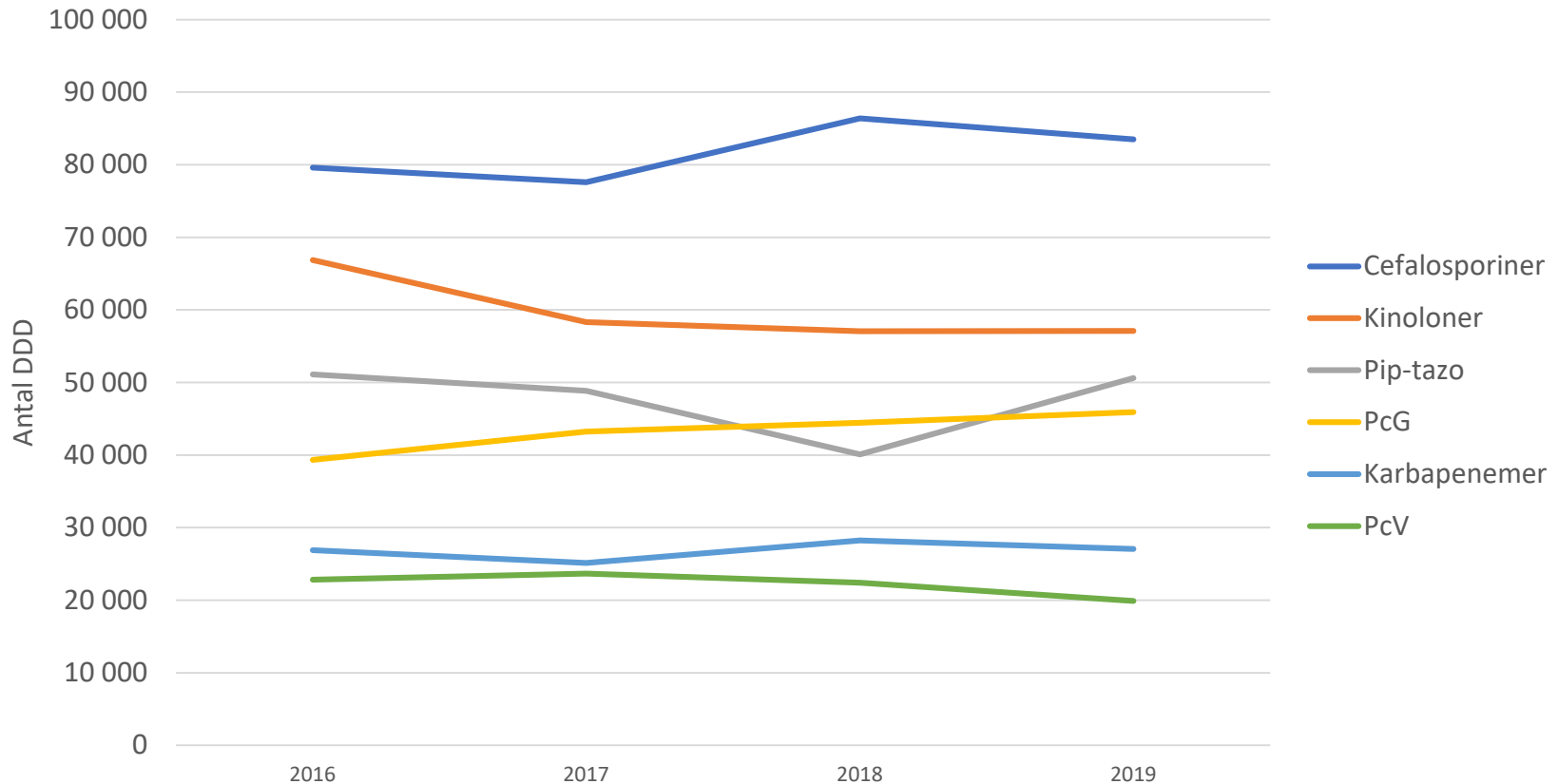

Nivån på antibiotikaanvändningen visar blandad utveckling för sjukhusen under 2019. Totalt minskade antalet DDD på rekvisition med 0,6 % under 2019 för sjukhusen.

Akutsjukhus inom SLL: DDD för vissa antibiotika på rekvisition

2016 - 2019

Källa: SLL-data

Rekvisitionsförsäljningen av cefalosporiner minskade något under 2019. Försäljningen av kinoloner var däremot oförändrad. Det är angeläget att minska användningen av cefalosporiner och kinoloner, som har större benägenhet att selektera fram bakterier som bildar ESBL.

Smalspektrumantibiotika bör väljas i de fall det är möjligt och Penicillin G (PcG) fortsätter att öka något medan Penicillin V (PcV) minskade svagt på sjukhusen senaste året.

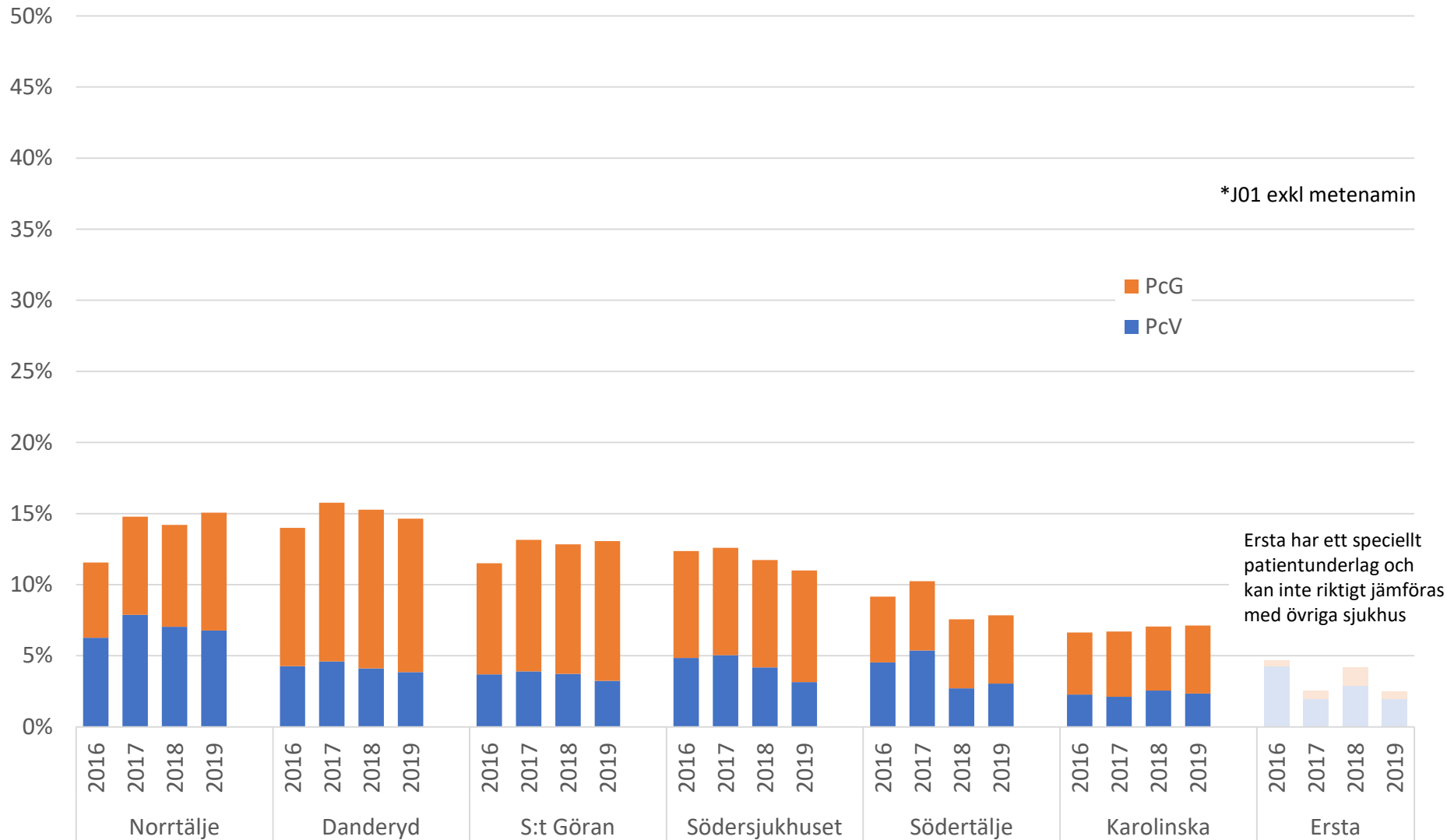
Piperacillin-tazobaktam ökade jämfört med föregående år beroende på problem med restnotering under 2018.

Karbapenemer minskade något under 2019. Bredspektrumantibiotika måste användas klokt och återhållsamt.

Totalt sett minskade antibiotikaförsäljningen på rekvisition till sjukhusen med 0,6 % under 2019 jämfört med 2018.

Andel PcV + PcG av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2016 - 2019

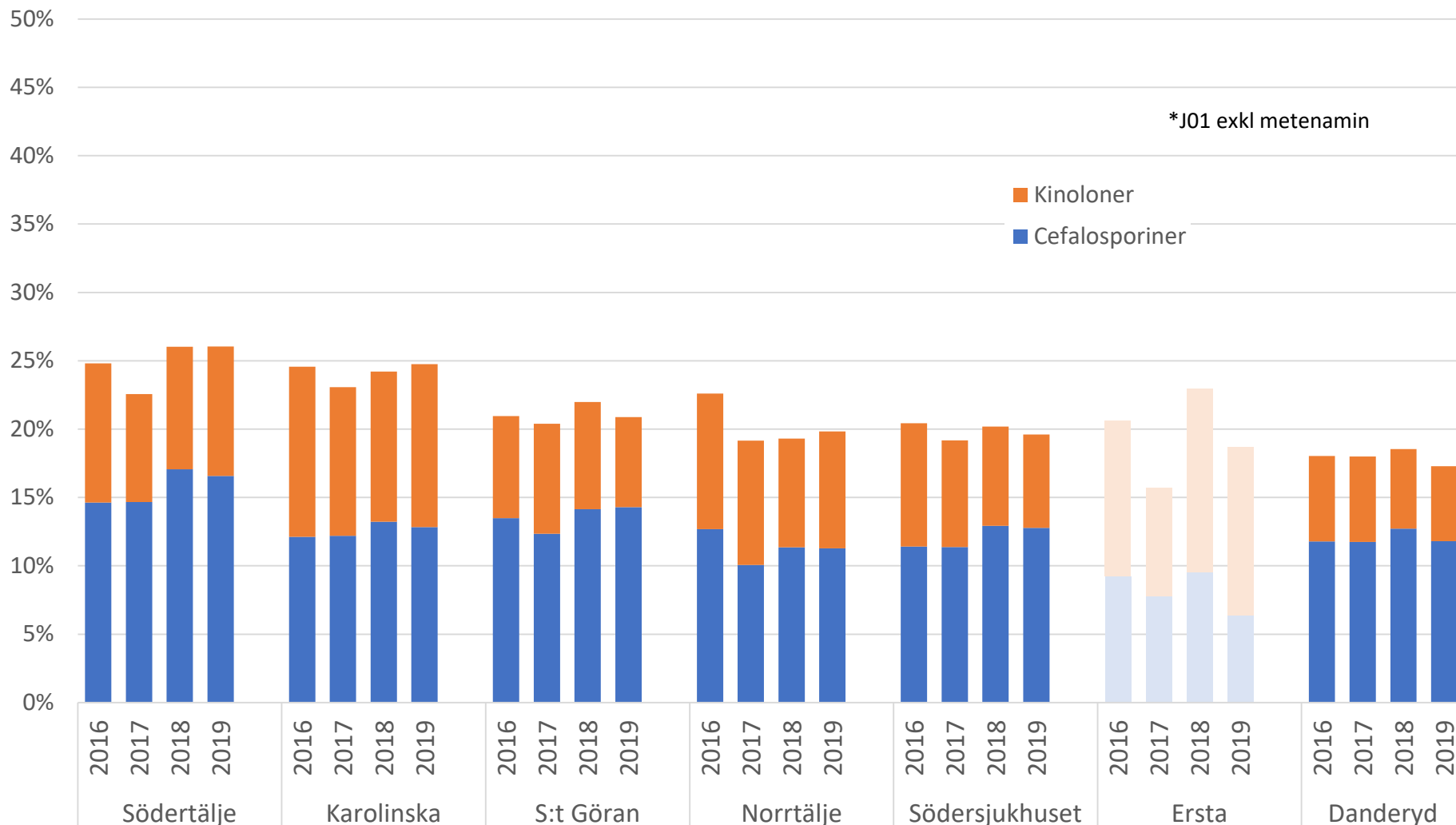
Källa: SLL-data

Andelen penicilliner med smalt spektrum visade blandad utveckling på sjukhusen senaste året. Sjukhusens olika patientunderlag påverkar möjligheten att använda PcV och PcG.
När det gäller användningen av PcV och PcG ligger SLL lägre än riksgenomsnittet för slutenvård och en ökad användning av penicillin, när så är möjligt, rekommenderas.

Andel cefalosporiner och kinoloner av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2016 - 2019

Källa: SLL-data

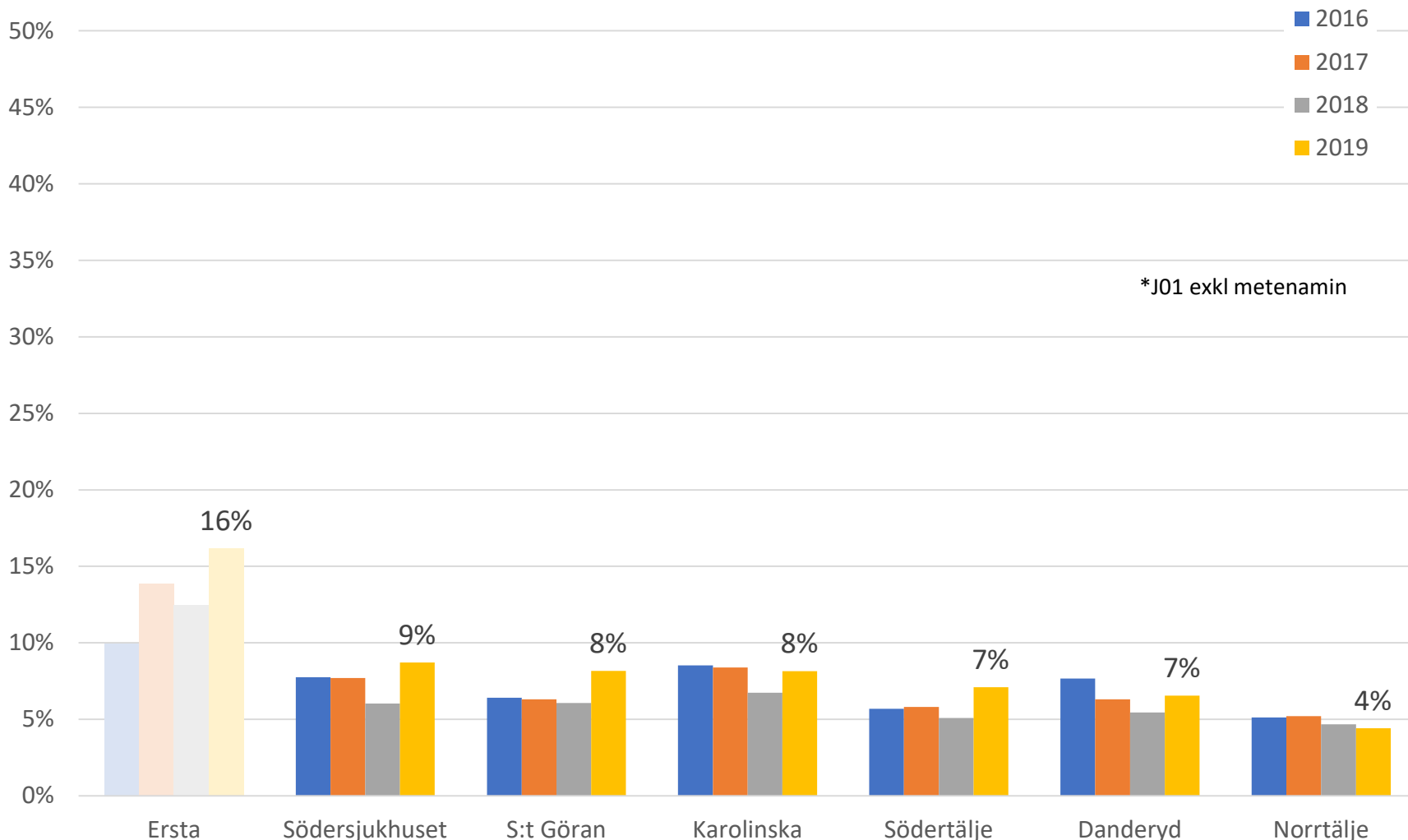
Andelen cefalosporiner och kinoloner visar blandad utveckling på sjukhusen under 2019.

När det gäller cefalosporin- och kinolonanvändning ligger SLL något över riksgenomsnittet för slutenvård.

Det är angeläget att minska användningen av cefalosporiner och kinoloner, som har större benägenhet att selektera för bakterier som bildar ESBL.

Andel piperacillin-tazobaktam av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2016 - 2019

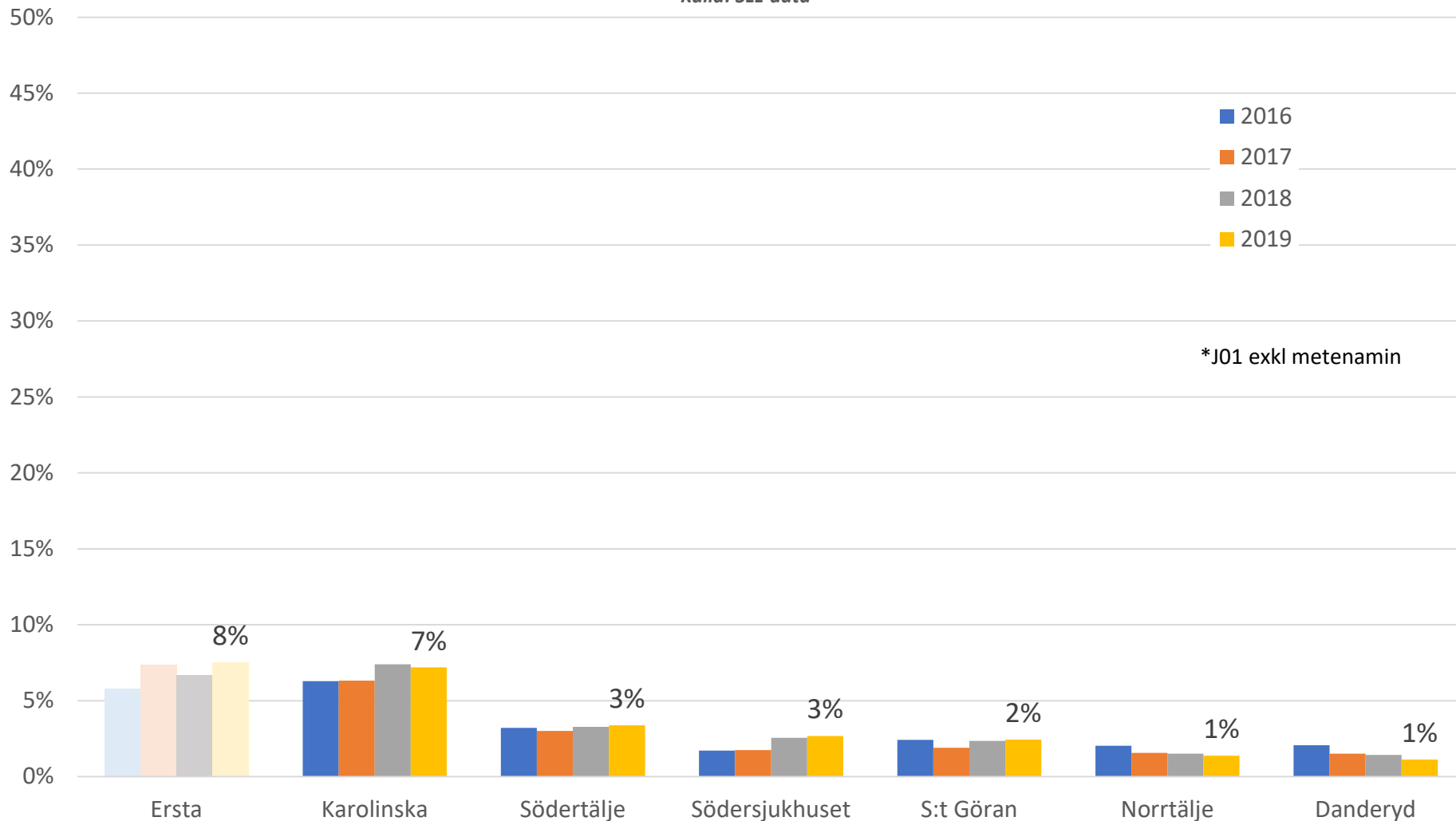
Källa: SLL-data

Andelen piperacillin/tazobaktam ökade på nästan alla sjukhus i länet under 2019. Detta beror framför allt på en längre restnotering under 2018. Om vi får en ökad resistens mot piperacillin-tazobaktam med relativt brett spektrum finns i många fall få behandlingsalternativ kvar. Stockholms län använder låg andel piperacillin-tazobaktam jämfört med övriga landet.

Andel karbapenemer av totala antibiotika* i DDD per sjukhus 2016 - 2019

Källa: SLL-data

Försäljningen av karbapenemer, våra allra bredaste antibiotika, visar blandad utveckling på sjukhusen senaste året. Karolinska har särskilt hög användning av dessa bredspektrumantibiotika. Om vi får en ökad resistens mot bredspektrumantibiotika finns i många fall få behandlingsalternativ kvar.